

**Οι απόψεις των φοιτητών για τους διδάσκοντές τους: εμπειρική έρευνα σε φοιτητές του
Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.**

**Students' points of view regarding their professors: empirical research in Aristotle
University of Thessaloniki**

*Αντώνης Δ. Παπαοικονόμου, Τμήμα Πολιτικών Επιστημών, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ειδικό
Διδακτικό Προσωπικό, papaoiko@sch.gr*

*Antonis D. Papaoikonomou, Department of Political Sciences, Aristotle University of Thessaloniki,
papaoiko@sch.gr*

Abstract: This study presents a part of a post-doctorate research that was carried out in autumn of 2015 and was about the socialization of the students of Aristotle University of Thessaloniki. It focused on students' points of view about the ideal teacher. The attributes that were put forward were scientific capacity, teaching ability, the clemency when assessing the final papers of the students, the democratic behavior and the interesting way of teaching. The main findings of this research are students' emphasis on teaching ability and the scientific capacity of their teacher. Moreover, some subordinate relations were observed between students' sex and the orientation of their studies.

Key words: students, teachers, Aristotle University of Thessaloniki.

Περίληψη: Η εργασία αυτή παρουσιάζει ένα μέρος μιας μεταδιδακτορικής έρευνας που διεξήχθη το φθινόπωρο του 2018 και αφορούσε την κοινωνικοποίηση των φοιτητών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Εστιάστηκε στις απόψεις των φοιτητών για τον ιδανικό διδάσκοντα. Οι ιδιότητες που προτάχθηκαν ήταν η επιστημονική κατάρτιση, η διδακτική ικανότητα, η επιείκεια στη βαθμολόγηση, η δημοκρατική συμπεριφορά και ο ενδιαφέρον τρόπος διδασκαλίας. Κύρια ευρήματα της έρευνας είναι η έμφαση των φοιτητών στη διδακτική ικανότητα και στην επιστημονική κατάρτιση των διδασκόντων τους. Επιπλέον παρατηρήθηκαν ορισμένες επιμέρους σχέσεις ανάμεσα στο φύλο και την κατεύθυνση των σπουδών.

Λέξεις κλειδιά: φοιτητές, διδάσκοντες, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Εισαγωγή

Τις τελευταίες δεκαετίες, η διδασκαλία και η εκπαίδευση αποτελεσματικών διδασκόντων αποτελεί βασική μέριμνα της εκπαιδευτικής πολιτικής. Το ερώτημα της διαμόρφωσης μιας ελκυστικής διδακτικής διαδικασίας είναι το ζητούμενο σε όλες της βαθμίδες του

εκπαιδευτικού συστήματος (Ξωχέλλης, 1984. Παπανούμ, 2003). Έχουν προταθεί διαφορετικές μεθοδολογίες αναφορικά με το παραπάνω ζήτημα. Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί όλων των βαθμίδων έχουν δυσκολίες με τη προβλεπόμενη παρουσίαση της ύλης, την παιδαγωγική αντιμετώπιση των σπουδαστών, την προσαρμογή στα διαφορετικά μαθησιακά μοντέλα και επίπεδα, τη διαχείριση του ακροατηρίου τους και την ευαισθητοποίηση τους (Miller&McKenna, 1998). Το αποτέλεσμα είναι η ανάδειξη ενός από τα πιο αμφιλεγόμενα θέματα της διδακτικής πράξης, αυτό του χαρακτήρα του ιδανικού διδάσκοντα. Επιδίωξη της παρούσας έρευνας είναι η ανίχνευση των απόψεων των φοιτητών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης σχετικά το ζήτημα αυτό.

Ανασκόπηση της βιβλιογραφίας

Στη μελέτη του ο Mordechai (1983) καθορίζονται τα χαρακτηριστικά του ικανού δασκάλου, όπως αυτά σκιαγραφούνται από φοιτητές κολλεγίων διαφορετικών πεδίων και σχολών. Τα πιο κοινά χαρακτηριστικά συμπεριλαμβάνουν την παρουσία του διδάσκοντα, τη συμβουλευτική του ικανότητα, τη συνεισφορά του στη διαμόρφωση της σκέψης των φοιτητών και τη μεταδοτικότητα του γνωστικού του αντικειμένου. Ο Richards (1987), στη μελέτη του για την αποτελεσματική διδασκαλία, συζητά ένα δίλημμα στην εκπαίδευση εκπαιδευτικών. Από τη μία πλευρά, υπάρχουν στοιχεία ότι οι αλλαγές στη συμπεριφορά των εκπαιδευτικών μπορούν να επιταχυνθούν με τη χρήση απλών εκπαιδευτικών διαδικασιών. Αυτές οι διαδικασίες τυπικά εστιάζονται σε άμεσα παρατηρήσιμες κατηγορίες. Από την άλλη πλευρά, μελέτες σχετικές με την αποτελεσματική διδασκαλία έδειξαν ότι η ενδεδειγμένη διδασκαλία δεν μπορεί να ταυτιστεί μόνο με αυτές τις διακριτές συμπεριφορές που μπορούν να βελτιωθούν με την εκπαίδευση. Αντίθετα, η ενδεδειγμένη διδασκαλία είναι ένα πιο περίπλοκο και αφηρημένο φαινόμενο το οποίο σχετίζεται με ικανότητες που αποκτιούνται με την εμπειρία και με εγγενή χαρακτηριστικά του διδάσκοντα, όπως η διαχείριση της ομάδας, η δομή της παράδοσης του μαθήματος και το στυλ της διδασκαλίας.

Ο Clark (1993), στη μελέτη του για τα χαρακτηριστικά του ικανού διδάσκοντα δίνει έμφαση στη συναισθηματική νοημοσύνη, στις γνώσεις του διδάσκοντα, στις απόψεις των ίδιων των εκπαιδευτικών για την ενδεδειγμένη διδασκαλία και τέλος, στις γνώμες των φοιτητών για ό, τι απεικονίζει τον ικανό διδάσκοντα. Σε μία άλλη μελέτη οι Cray&Currie (1996), αναφέρεται ότι οι απόψεις των φοιτητών πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στην εκπαίδευση των εκπαιδευτών τους, να λαμβάνεται με άλλα λόγια υπόψη η γνώμη τους για τους μελλοντικούς τους δασκάλους. Ο Bsarkhuozen (1998) αναφέρει ότι και οι ίδιοι οι διδάσκοντες στα πανεπιστήμια και στα κολλέγια παίρνουν αποφάσεις και τροποποιούν τη συμπεριφορά και τη διδακτική τους μέθοδο ανάλογα με το ακροατήριο τους. Οι φοιτητές όμως, σύμφωνα με τον ίδιο ερευνητή, δεν συμμετέχουν ισότιμα στη διαμόρφωση της μεθοδολογίας διδασκαλίας και κατ' επέκταση και στη διαμόρφωση των διδασκόντων τους. Ερεύνησε τις αντιλήψεις φοιτητών και σπουδαστών πανεπιστημίων και κολλεγίων για τα προβλήματα που αντιμετώπιζαν στις σπουδές τους. Χρησιμοποιώντας την ποιοτική μεθοδολογία, συμπέρανε ότι οι διδάσκοντες θα μπορούσαν να επιτύχουν μία πιο αποτελεσματική διδασκαλία, αν

συνεχώς συμπεριλάμβαναν τις απόψεις των φοιτητών τους στη στρατηγική τους. Ο Axelrod (2008) συμπέρανε επίσης μέσω της δικής του έρευνας, η οποία είχε τρεις διαδοχικές μετρήσεις σε διάστημα 5 ετών, ότι οι απόψεις των φοιτητών δεν παρουσίαζαν διαφορές όσον αφορά τον ιδανικό διδάσκοντα. Αναφέρει ότι τα χαρακτηριστικά του αποτελεσματικού δασκάλου και της αποτελεσματικής διδασκαλίας είναι διαχρονικά και ταυτίζονται με αναφορές παλαιότερων φοιτητών μέσω ιστορικών μελετών και απομνημονευμάτων. Εντόπισε επτά ιδιότητες οι οποίες, κατά την άποψη του, «υπερβαίνουν το χρόνο, τον τόπο, το επιστημονικό πεδίο και τον τύπο διδασκαλίας». Συνοπτικά αυτές είναι οι εξής:

- Προσβασιμότητα και δυνατότητα προσέγγισης
- Δικαιοσύνη
- Ανοιχτό μυαλό
- Καλή γνώση του επιστημονικού του αντικειμένου
- Ενθουσιασμός
- Χιούμορ
- Μεταδοτικότητα και δυνατότητα έμπνευσης

Οι Aydinetal. (2009) έδειξαν ότι οι φοιτητές προκρίνουν τη δυνατότητα προσέγγισης από την τέλεια κατοχή του επιστημονικού αντικειμένου. Κατά την άποψη τους, ένας αποτελεσματικός δάσκαλος χρειάζεται πέρα από τις γνώσεις του αντικειμένου του και τις γνώσεις της όσο το δυνατόν καλύτερης μετάδοσης του στους φοιτητές του. Οι Clark&Walsh (2004) δίνουν έμφαση στο γεγονός ότι ένας ικανός δάσκαλος πρέπει να κατέχει κυρίως την παιδαγωγική γνώση. Αυτή η μελέτη αναφέρει τις αναρίθμητες διαστάσεις της παιδαγωγικής γνώσης όπως για παράδειγμα την παροχή ενός περιβάλλοντος μάθησης στους φοιτητές στο οποίο μπορούν να είναι χαλαροί (relaxed) με στόχο τη μάθηση, την καθοδήγηση τους, την οργάνωση της διδασκαλίας, την εξήγηση δύσκολων εννοιών, τη διατήρηση του ενδιαφέροντος, την ευαισθητοποίηση τους για τη νέα γνώση, τη θετική ανατροφοδότηση και τη διδασκαλία με τη χρήση νέων τεχνολογιών (Sjostrom, 1998). Επιπρόσθετα προκρίνεται και η απόκτηση εκ μέρους του διδάσκοντα ικανοτήτων διαχείρισης του ακροατήριου του. Ο κύριος στόχος της ικανότητας διαχείρισης του ακροατήριου του είναι η δημιουργία ενός περιβάλλοντος με όσο λιγότερη ένταση γίνεται. Τα περιβάλλοντα μάθησης με χαμηλά επίπεδα έντασης παρέχουν μία χαλαρωτική ατμόσφαιρα όχι μόνο στους φοιτητές αλλά και στους διδάσκοντες τους με στόχο την αβίαστη συμμετοχή και των δύο μερών στη διδακτική πράξη.

Ο Malikow (2006) κατηγοριοποιεί τα πιο συχνά παρατιθέμενα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας ενός αποτελεσματικού διδάσκοντα αφού έκανε ανασκόπηση της υπάρχουσας βιβλιογραφίας:

- η θέση εκ μέρους του υψηλών στόχων και προσδοκιών
- η αίσθηση του χιούμορ
- ο ενθουσιασμός και,

- η δημιουργικότητα.

Στην παραπάνω λίστα άλλοι μελετητές πρόσθεσαν την ανεκτικότητα, την υπομονή, την ευγένεια, την λογική, το ανοιχτό μυαλό, την προσαρμοστικότητα, τον ενθουσιασμό, τη θετική στάση για τις νέες ιδέες και τη στοργικότητα απέναντι στους φοιτητές (Cheung, 2006· Shishavan&Sadeghi, 2009· Werbinska, 2009). Τέλος οι Schaeffer, Eptingetal (2003) διεξήγαγαν μία έρευνα για τις αντιλήψεις των φοιτητών σχετικά με τον αποτελεσματικό δάσκαλο και τη αποτελεσματική διδασκαλία και συμπλήρωσαν στα παραπάνω χαρακτηριστικά την έμπνευση σεβασμού και τη δυνατότητα σωστής καθοδήγησης. Θεωρούν επίσης ότι ένας δάσκαλος που αναπτύσσει ένα καλά οριοθετημένο αντικείμενο διδασκαλίας, οργανώνοντας το σωστά βοηθάει ιδιαίτερα τη μαθησιακή διαδικασία.

Στόχος της έρευνας

Η παρούσα έρευνα αποτελεί μέρος μίας ευρύτερης μεταδιδακτορικής έρευνας η οποία διεξάγεται στα πλαίσια του τμήματος των Πολιτικών Επιστημών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και αφορά την κοινωνικοποίηση των φοιτητών του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού ιδρύματος. Μέρος αυτής της έρευνας αποτελεί και η διερεύνηση των απόψεων των φοιτητών διάφορων τμημάτων για τους διδάσκοντες τους. Δόθηκαν στους φοιτητές οι παρακάτω ιδιότητες και ζητήθηκε να τις ιεραρχήσουν:

- Υψηλή επιστημονική κατάρτιση
- Διδακτική ικανότητα
- Ενδιαφέρον τρόπος διδασκαλίας: παραστατικότητα, πειράματα, χρήση slides, Η/Υ, χιούμορ.
- Δημοκρατική συμπεριφορά προς τους φοιτητές/-τριες
- Αυστηρότητα, επιείκεια, δικαιοσύνη στη βαθμολόγηση των φοιτητών/-τριών
- Επιθυμία για συχνότερη επικοινωνία με τα άτομα του διδακτικού προσωπικού;

Παράλληλα αναζητήθηκαν στατιστικά σημαντικές σχέσεις ανάμεσα στις προτιμήσεις των φοιτητών και στο φύλο, στη σχολή που φοιτούν, στο βαθμό απολυτηρίου, στο εξάμηνο στο οποίο φοιτούν και στην σειρά επιλογής της σχολής τους στο μηχανογραφικό δελτίο.

Μέθοδος συλλογής δεδομένων

Για τη διερεύνηση του ερευνητικού προβλήματος θεωρήθηκε ως καταλληλότερη μέθοδος η επισκόπηση (survey) που παρά τους περιορισμούς της, θεωρείται πλεονεκτικότερη άλλων ερευνητικών εργαλείων προκειμένου να συμμετάσχει στην έρευνα ένας σημαντικός αριθμός φοιτητών από δέκα πανεπιστημιακά τμήματα του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Παπαστάμου, 1989. Likert, 1932). Επιλέχθηκαν τμήματα με διαφορετικό γνωστικό προσανατολισμό με σκοπό τη διερεύνηση των στάσεων φοιτητών με διαφορετικές

απαιτήσεις σπουδών.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε το φθινόπωρο του 2018 τα εξής τμήματα:

	Συχνότητα	Ποσοστό	Πραγματικό ποσοστό
Ψυχολογίας	99	15,5	15,7
Φιλοσοφίας Παιδαγωγικής	192	30,1	30,5
Πολυτεχνείο	14	2,2	2,2
Πολιτικές Επιστήμες	74	11,6	11,8
Παιδαγωγικό Δημοτικής	138	21,6	21,9
Πληροφορικής	31	4,9	4,9
Φυσικό	57	8,9	9,1
Φιλολογία	15	2,4	2,4
Ιστορίας & Αρχαιολογίας	4	,6	,6
Γερμανική Φιλολογία	5	,8	,8
Σύνολο	629	98,6	100,0
Missing	9	1,4	
Σύνολο	638	100,0	

Το προφίλ των φοιτητών της έρευνας

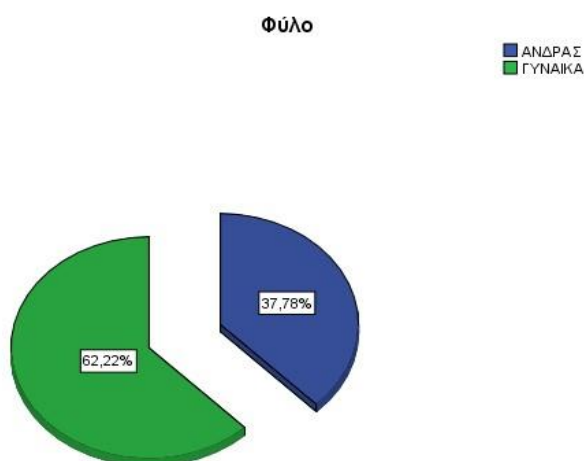
Καταρχάς, πραγματοποιήθηκε μια δοκιμαστική έρευνα στο τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής της Φιλοσοφικής σχολής. Παρουσιάστηκαν κάποια προβλήματα στο αρχικό ερωτηματολόγιο κυρίως λόγω του ότι η παραγοντική ανάλυση έδειξε χαμηλές συσχετίσεις ανάμεσα στις μεταβλητές που αποτελούσαν τους δείκτες. Αφού έγιναν οι απαιτούμενες αλλαγές στο ερωτηματολόγιο και αναδιαμορφώθηκαν οι διάφορες ερωτήσεις που παρουσίασαν πρόβλημα στην παραγοντική ανάλυση έγινε ξανά δοκιμαστική έρευνα στο Παιδαγωγικό τμήμα Δημοτικής εκπαίδευσης. Αφού ξεπεράστηκαν τα προβλήματα και φάνηκαν ισχυρές φορτίσεις στην παραγοντική ανάλυση πήρε την τελική του μορφή και συντάχθηκε η αρχική επιστολή που συνόδευε το ερωτηματολόγιο.

Σε διάστημα ενός μηνός είχαν συγκεντρωθεί 638 απαντήσεις το οποίο αποτελεί και το τελικό δείγμα (Ξωχέλλης, 1984· Παπαναούμ, 2003). Θα ακολουθήσει μια παράθεση ορισμένων δημογραφικών δεδομένων τα οποία θα χρησιμοποιηθούν ως ανεξάρτητες μεταβλητές στην στατιστική ανάλυση

Πίνακας 1. Φύλο των φοιτητών που συμμετείχαν στην έρευνα

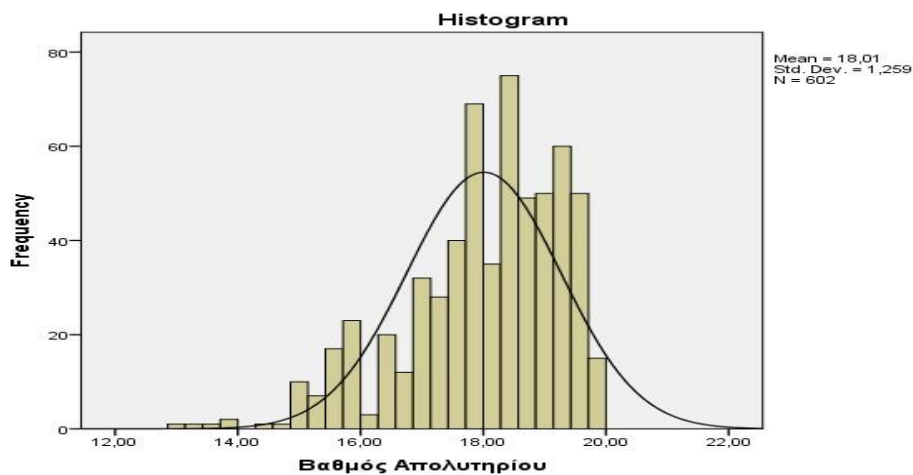
ΦΥΛΟ	Συχνότητα	Ποσοστό
Άνδρες	238	37,8
Γυναίκες	392	62,2
Δεν απάντησαν	8	
Σύνολο	638	100

Γράφημα 1. Διαγραμματική απεικόνιση του φύλου των φοιτητών.

Από τους φοιτητές που έλαβαν μέρος στην έρευνα αυτή 595 φοιτητές ήτοι 94,9% είναι σε προπτυχιακό στάδιο ενώ οι 32 ήτοι το 5% σε μεταπτυχιακό στάδιο. Επίσης το 93,3% προέρχεται από δημόσιο σχολείο ενώ οι υπόλοιποι, ήτοι το 6,7% από ιδιωτικό σχολείο. Το σχήμα που ακολουθεί παρουσιάζει την κατανομή της βαθμολογίας των φοιτητών στο τέλος της Γ' Λυκείου, πριν δηλαδή την εισαγωγή τους στο πανεπιστήμιο.

Γράφημα 2. Βαθμός απολυτηρίου φοιτητών.

Το εξάμηνο φοίτησης ποικίλει όπως φαίνεται και στον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 2. Εξάμηνο των φοιτητών που συμμετείχαν στην έρευνα

	Συχνότητα	Ποσοστό	Πραγματικό ποσοστό
A Εξάμηνο	101	15,8	18,0
B Εξάμηνο	112	17,6	20,0
Γ Εξάμηνο	31	4,9	5,5
Δ Εξάμηνο	41	6,4	7,3
E Εξάμηνο	51	8,0	9,1
ΣΤ Εξάμηνο	76	11,9	13,6
Z Εξάμηνο	74	11,6	13,2
H Εξάμηνο	39	6,1	7,0
9> Εξάμηνο	35	5,7	6,3
Σύνολο	560	87,8	100,0
Missing	78	12,2	12,2
Σύνολο	638		100,0

Όσον αφορά τη χρονιά εισαγωγής τους το 91,5% των φοιτητών πέτυχε την πρώτη φορά που έδωσε εξετάσεις ενώ το 6,3% τη δεύτερη φορά. Τέλος ο πίνακας παρακάτω δείχνει τη σειρά επιλογής της σχολής τους στο μηχανογραφικό:

Πίνακας 3. Σειρά επιλογής της σχολής των φοιτητών της έρευνας

	Συχνότητα	Ποσοστό	Πραγματικό ποσοστό
Πρώτη επιλογή	349	54,7	55,7
Δεύτερη επιλογή	175	27,4	27,9
Τρίτη επιλογή	81	12,7	12,9
Τέταρτη και πάνω	22	3,5	3,5
Σύνολο	627	98,3	100,0
Missing	11	1,4	

Σύνολο	11	1,7
Σύνολο	638	100,0

Παρουσίαση των αποτελεσμάτων

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει συνοπτικά τις κατανομές στις οποίες φαίνεται η ιεράρχηση των ιδιοτήτων που κατά την άποψη των φοιτητών είναι οι πιο σημαντικές σε έναν διδάσκοντα. Κρίθηκε σκόπιμο να γίνει σε έναν ενιαίο πίνακα με στόχο την όσο το δυνατό αρτιότερη απεικόνιση των απόψεων τους. Πρέπει να σημειωθεί στο σημείο αυτό ότι παρουσιάζονται οι κατανομές και όχι τα ποσοστά δεδομένου ότι σε πολλές περιπτώσεις οι φοιτητές δεν επέλεξαν τη συγκεκριμένη κατηγορία:

Πίνακας 4. Ιεράρχηση ιδιοτήτων «ιδανικού» διδάσκοντα.

Ιδιότητα		Ιεράρχηση			Σύνολο
		Πρώτη προτίμηση	Δεύτερη προτίμηση	Τρίτη προτίμηση	
Υψηλή κατάρτιση	επιστημονική	108	107	134	349
Διδακτική ικανότητα		288	184	68	540
Ενδιαφέρον διδασκαλίας	τρόπος	180	216	125	521
Δημοκρατική συμπεριφορά		30	47	101	178
Αυστηρότητα βαθμολόγηση	στη	4	2	3	9
Επιείκεια στη βαθμολόγηση		11	22	37	70
Δικαιοσύνη βαθμολόγηση	στη	10	41	141	192

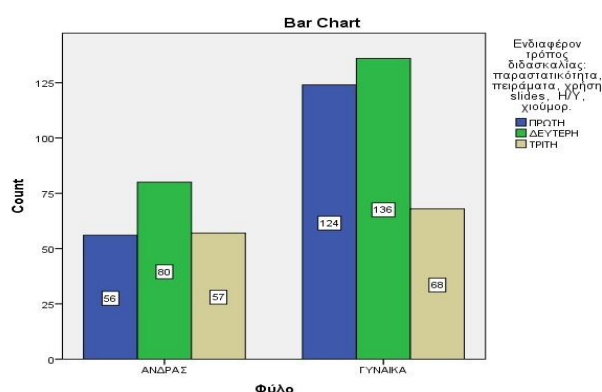
Με μια πρώτη ματιά καταλαβαίνει κανείς ότι η σημαντικότερη ιδιότητα του διδάσκοντα κατά την άποψη των φοιτητών είναι η διδακτική ικανότητα, η οποία αποτελεί την πρώτη προτίμηση του 45,1%. Ακολουθεί ο ενδιαφέρον τρόπος διδασκαλίας σε ποσοστό 28,2% και η υψηλή επιστημονική κατάρτιση σε ποσοστό 17%. Πολύ χαμηλά ποσοστά (ως μηδενικά) είναι αυτά που αφορούν την επιείκεια ή την αυστηρότητα στη βαθμολόγηση των γραπτών, γεγονός που καταρρίπτει την επικρατούσα άποψη ότι οι φοιτητές νοιάζονται μόνο να περάσουν τα μαθήματα αδιαφορώντας για τη διδασκαλία και την ουσιαστική μάθηση.

Στην επαγωγική ανάλυση που θα ακολουθήσει, θα αναζητηθούν στατιστικά σημαντικές σχέσεις ανάμεσα στις απόψεις των φοιτητών για τους διδάσκοντες τους και σε ορισμένες ανεξάρτητες μεταβλητές όπως το φύλο, η σχολή, το εξάμηνο στο οποίο φοιτούν, η σειρά επιλογής της σχολής και ο βαθμός απολυτηρίου τους στο λύκειο. Σχετικά με το φύλο παρατηρήθηκε το γεγονός ότι οι γυναίκες σε ποσοστό 37,8% σε σύγκριση με το αντίστοιχο

29% των ανδρών προκρίνουν τον ενδιαφέρον τρόπο διδασκαλίας ο οποίος μεταφράζεται στην παραστατικότητα, στη χρήση πειραμάτων και νέων τεχνολογιών, ως την πρώτη ιδιότητα που θα έπρεπε να έχει ένας επιτυχημένος διδάσκοντας ($\chi^2=6.640$, $df=2$, $p=0,001<a$). Επίσης, οι άνδρες σε μεγάλο ποσοστό την κατατάσσουν τρίτη αυτή την ιδιότητα (29,5% σε σύγκριση με το αντίστοιχο 20,7% των γυναικών). Το γράφημα παρακάτω δείχνει παραστατικά την παραπάνω σχέση:

Γράφημα 3. Σχέση φύλου και τρόπου διδασκαλίας

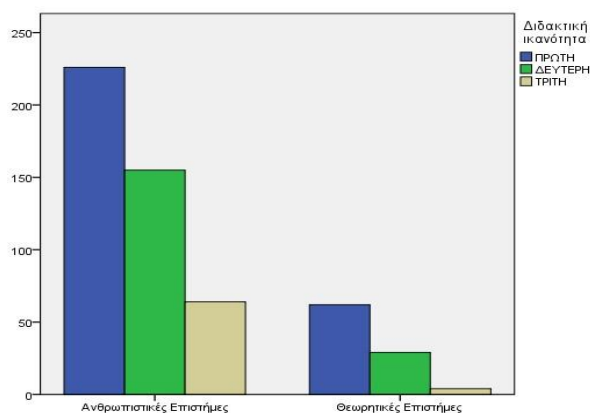

Επίσης, στατιστικά σημαντική σχέση παρατηρήθηκε και ανάμεσα στο φύλο και στη δημοκρατική συμπεριφορά, όπου και πάλι οι γυναίκες φοιτήτριες σε ποσοστό 20,7% την προκρίνουν ως δεύτερη προτεραιότητα σε σύγκριση με το αντίστοιχο 35,8% των ανδρών, ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά για την ιεράρχηση στη τρίτη θέση είναι 62,2% για τις γυναίκες και 47,8% για τους άνδρες ($\chi^2=8.980$, $df=2$, $p=0,002<a$). Τέλος, οι άνδρες φοιτητές θεωρούν ότι η διδακτική ικανότητα πρέπει να είναι το κύριο χαρακτηριστικό των διδασκόντων τους σε ποσοστό 58,2% σε σύγκριση με το αντίστοιχο 50,2% των γυναικών ($\chi^2=7.230$, $df=2$, $p=0,002<a$). Η δεύτερη ανεξάρτητη μεταβλητή της οποίας η επίδραση εξετάστηκε ήταν αυτή του τμήματος των φοιτητών. Επειδή η συμμετοχή ορισμένων τμημάτων ήταν μικρή και άρα ακατάλληλη για τους σχετικούς υπολογισμούς, ομαδοποιήθηκαν τα δεδομένα σε δύο μεγαλύτερες κατηγορίες. Η πρώτη συμπεριλάμβανε τις θεωρητικές επιστήμες στην οποία συγκαταλέχθηκαν οι Πολυτεχνικές σχολές, οι Φυσικομαθηματικές και η Πληροφορική και η δεύτερη τις ανθρωπιστικές στην οποία συγκαταλέχθηκαν οι Πολιτικές Επιστήμες, η σχολή Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, η Ψυχολογία, η Ιστορίας – Αρχαιολογίας και το τμήμα Παιδαγωγικής δημοτικής εκπαίδευσης.

Η στατιστική ανάλυση ανέδειξε ορισμένες στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις. Πιο συγκεκριμένα οι φοιτητές που προέρχονται από τις ανθρωπιστικές επιστήμες προκρίνουν την επιστημονική κατάρτιση ως την πιο σημαντική δεξιότητα που πρέπει να έχουν οι διδάσκοντες τους σε ποσοστό 32,4% σε σύγκριση με το αντίστοιχο 23% των φοιτητών που προέρχονται από τις θεωρητικές επιστήμες ($\chi^2=19.800$, $df=3$, $p=0,000<a$). Σε αντιπαράθεση με το προηγούμενο εύρημα, οι φοιτητές των θεωρητικών σχολών προκρίνουν τη διδακτική ικανότητα σε ποσοστό 65,3% σε σύγκριση με το αντίστοιχο 50,8% των φοιτητών των ανθρωπιστικών σχολών ($\chi^2=14.700$, $df=3$, $p=0,007<a$). Το γράφημα παρακάτω παρουσιάζει

τη σχετική συσχέτιση:

Γράφημα 4. Σχέση σχολής και επιθυμητής δεξιότητας διδασκόντα.

Όσον αφορά τις υπόλοιπες επιθυμητές ιδιότητες των διδασκόντων δεν παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές σχέσεις εκτός από τον ενδιαφέρον τρόπο διδασκαλίας, όπου και οι δύο ομάδες φοιτητών είχαν περίπου τις ίδιες απόψεις με το 34% των φοιτητών να τον επιλέγουν ως πρώτη ιδιότητα και το 41% για τους φοιτητές των ανθρωπιστικών και το 44% για τους φοιτητές των θεωρητικών να τον επιλέγουν ως δεύτερη επιθυμητή ιδιότητα.

Για τον έλεγχο της επίδρασης του βαθμού του απολυτήριου λυκείου χρησιμοποιήθηκε ο έλεγχος ANOVA ο οποίος όμως δεν έδειξε στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα. Όσον αφορά το εξάμηνο, η κατηγοριοποίηση των φοιτητών έγινε ως εξής: στην πρώτη ομάδα συμπεριλήφθηκαν οι νέοι φοιτητές πρώτου και δευτέρου εξαμήνου, στη δεύτερη κατηγορία οι φοιτητές του τρίτου και του τέταρτου («παλιοί φοιτητές εντός του ορίου σπουδών») και στη τρίτη κατηγορία όσοι φοιτητές έχουν ξεπεράσει το προβλεπόμενο όριο περάτωσης των σπουδών τους («αιώνιοι» φοιτητές). Οι νέοι φοιτητές σε ποσοστό 38,9% προκρίνουν την επιστημονική κατάρτιση ως τη σημαντικότερη επιθυμητή ιδιότητα των διδασκόντων τους σε σύγκριση με το αντίστοιχο 22,7% των παλιών και το 29,6% των «αιωνίων» συναδέλφων τους, γεγονός όμως που δεν ισχύει για τη διδακτική ικανότητα όπου οι παλιότεροι φοιτητές την προκρίνουν σε ποσοστό 64,4%, οι «αιώνιοι» σε ποσοστό 52,6% ενώ οι νέοι φοιτητές σε ποσοστό μόλις 45,7% ($\chi^2=21.890$, $df=3$, $p=0,002<a$). Τέλος, υψηλό ποσοστό των «αιωνίων» φοιτητών (63,9%) δικαιολογημένα προκρίνουν ως τρίτη σημαντικότερη ιδιότητα των διδασκόντων τους την επιείκεια στη βαθμολογία.

Η τελευταία ανεξάρτητη μεταβλητή η οποία εξετάστηκε στην παρούσα έρευνα ήταν η σειρά προτίμησης της σχολής στο μηχανογραφικό δελτίο των φοιτητών. Χρησιμοποιήθηκε ο συντελεστής συσχέτισης spearmanrho ο οποίος έδειξε ότι μόνο σε μία περίπτωση τα αποτελέσματα ήταν στατιστικά σημαντικά: αυτή της υψηλής επιστημονικής κατάρτισης (0,121**) γεγονός που αποτελεί ένδειξη του ότι όσο πιο υψηλή είναι η προτίμηση της σχολής τους τόσο υψηλότερη είναι και η επιθυμία τους οι διδάσκοντες τους να έχουν υψηλή επιστημονική κατάρτιση στο αντικείμενο το οποίο διδάσκουν. Στις υπόλοιπες συσχετίσεις δεν

παρουσιάστηκαν στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα γεγονός που καταδεικνύει ότι δεν επηρεάζει η σειρά προτίμησης τις απόψεις των φοιτητών για τους διδάσκοντες τους.

Συμπεράσματα

Η έρευνα αυτή επιδίωξε την καταγραφή των απόψεων φοιτητών τμημάτων του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης σχετικά με τις ιδιότητες που πρέπει κατά τη γνώμη τους να έχει ο διδάσκοντας τους. Συμμετείχαν φοιτητές από διάφορα τμήματα του ιδρύματος ενώ δόθηκε έμφαση στην κατανομή τους σε σχέση με την κατεύθυνση των σπουδών τους (ανθρωπιστική και θεωρητική κατεύθυνση). Στα κύρια ευρήματα της έρευνας αυτής συγκαταλέγεται το γεγονός ότι πρώτη ιδιότητα του επιθυμητού διδάσκοντα αποτελεί η διδακτική ικανότητα με δεύτερη την επιστημονική κατάρτιση. Επιμέρους ευρήματα της έρευνας είναι το γεγονός ότι οι φοιτήτριες προκρίνουν τον ενδιαφέροντα τρόπο διδασκαλίας και την παραστατικότητα του διδάσκοντα περισσότερο από τους φοιτητές. Επίσης ενδιαφέροντα συμπεράσματα προέκυψαν και από το διαχωρισμό των φοιτητών ανάλογα με την κατεύθυνση σπουδών τους: οι φοιτητές των ανθρωπιστικών επιστημών προκρίνουν την επιστημονική κατάρτιση ενώ οι φοιτητές των θεωρητικών επιστημών προκρίνουν τη διδακτική ικανότητα. Τέλος, οι νέοι φοιτητές προκρίνουν την επιστημονική κατάρτιση ενώ οι παλιότεροι τη διδακτική ικανότητα.

Τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής συμφωνούν σε γενικές γραμμές με τα αποτελέσματα άλλων ερευνών σχετικά με την έμφαση των φοιτητών στη διδακτική ικανότητα και την επιστημονική κατάρτιση και όχι σε θέματα βαθμολόγησης και επιείκειας (Videbeck, 1960. Franken, 1994. Cornelletal., 1990). Τα ακαδημαϊκά κριτήρια επιλογής των σπουδών τους και η κατά κοινή ομολογία αποτυχία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης να εμψύσει την αγάπη για τη γνώση, έχουν οδηγήσει τους φοιτητές στην αναζήτηση διδασκόντων που να τους εμπνέουν, με στόχο την όσο το δυνατόν καλύτερη εκπαίδευση τους (DeNeve&Cooper, 1998). Τελικό συμπέρασμα της έρευνας αυτής είναι ανάγκη εκ μέρους των ασκούντων την εκπαιδευτική πολιτική εύρεσης κατάλληλου διδακτικού προσωπικού στα Πανεπιστήμια το οποίο να συνδυάζει την υψηλή επιστημονική κατάρτιση και τη διδακτική ικανότητα – μεταδοτικότητα διότι ως γνωστό ένα εκπαιδευτικό σύστημα του οποίου το εκπαιδευτικό δυναμικό χαρακτηρίζεται από ισχυρά κίνητρα και υψηλό βαθμό εμπλοκής, διαθέτει την πιο ευνοϊκή προϋπόθεση εκπαιδευτικής παραγωγικότητας.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Axelrod, P. (2008) Student perspectives on a competent teacher and good teaching: what history reveals. *Academic Matters: The journal of higher education*, February 2008, Retrieved September 11, 2008.

- Aydın, B., Bayram, F., Canıdar, B., Çetin, G., Ergünay, O., Özdem, Z., & Tunç, B. (2009). Views of English language teachers on the affective domain of language teaching in Turkey. *Anadolu University Journal of Social Sciences*, 9(1), 263-280.
- Bsarkhuozen ,G. P(1998) Discovering learners perceptions of ESL classroom. Teaching / learning Activities in a south African Context .*TESOL Quarterly*, 32 , 85-1-8
- Cheung, H. Y. (2006). The measurement of teacher efficacy: Hong Kong primary in-service teachers. *Journal of Education for Teaching: International research and pedagogy*, 32(4), 435-451.
- Clark , C.M.(1993) The Good Teacher. *English Teachers` Journal* ,46,29-34
- Clark, J. C., & Walsh, J. (2002). *Elements of a model of effective teachers*. Paper presented at AARE Conference, Brisbane, 1–5 December.
- Cornell, D., Pelton, G., Bassin, L., Landrum, M., Ramsay, S., Cooley, M., Lynch, K. & Hamrick, E. (1990). Self-Concept and Peer Status among Gifted Program Youth. *Journal of Educational Psychology*, 82: 3, pp. 456-457.
- Cray, E & Carrie, P. (1996) Linking Adult Learners with the education of L2 Teachers, *TESOL Quarterly*, 30.113-128
- Franken, R. (1994). *Human motivation*. Pacific Grove, CA: Brooks/Cole Publishing Co.
- Likert, R. A (1932) A technique for the measurement of attitudes, *Archives of Psychology*, No.40
- Malikow, M. (2006). Effective teacher study. *National Forum of Teacher Education Journal*, 16(3), 1-9
- Miller, W. J.&Mckenna,C.M, (1998) A Comparison of Alternately and Traditionally prepared Teachers, *Journal of teacher Education*,49:3
- Mordechai,M. (1983) What makes a good teacher? *Higher Education in Europe*,18,45-53
- Richard, J .C (1987) The Dilemma of teacher Education in TESOL, *TESOL Quarterly*,21 ,209-226
- Schaeffer, G, Epting, K, Zinn, T, Buskist, W. (2003) Student and faculty perceptions of effective teaching: a successful replication. *Teacher Psychology*, 30(2):133–6.
- Shishavan, H. B., & Sadeghi, K. (2009). Characteristics of an effective English language teacher as perceived by Iranian teachers and learners of English. *English Language Teaching*, 2(4), 130-143.
- Sjostrom, R. B. (1998) Critical Reflection for Professional Development: A comparative study of Nontraditional Adult and traditional Student teacher, *Journal of Teacher Education*, 49:3

- Videbeck, R. (1960). Self-conception and the reactions of others. *Sociometry*, 23, pp. 351-359.
- Werbinska, D. (2009). A profile of effective teacher of English: A qualitative study from Poland. *Haccetepe University Journal of Education*, 36, 306-315.
- Κελπανίδης, Μ. (2001). *Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης: Θεωρίες και πραγματικότητα*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα.
- Ξωχέλλης, Π. (1984) *Το εκπαιδευτικό έργο ως κοινωνικός ρόλος*, Κυριακίδης.
- Παπανούμ, Ζ., (2003) *Το Επάγγελμα του Εκπαιδευτικού*, Τυπωθήτω, Αθήνα.
- Παπαστάμου, Σ. (1989). *Εγχειρίδιο κοινωνικής ψυχολογίας*. Αθήνα: Οδυσσέας.